pukl-li oheň ve městě, nesměl z tohoto místa se vzdáliti. V té době nikdo nesměl bezdůvodně vystřeliti ze střelné zbraně a řemeslo musilo se zastaviti. A v každém domě měli míti střelné zbraně s potřebným prachem.

S financemi lužickými to vypadalo ovšem špatně. Vydání bylo mnoho a velikých, příjmů ze spustošené země málo. A k tomu ještě roku 1432 sama příroda lužickým nepřála. — Nejprve mnoho sněhu, potom veliká horka a konečně povodně zničily úrodu, takže nastala drahota nesmírná, a ceny obilí stouply na trojnásobné, někde i čtyřnásobné.

Jako již první část práce Jechtovy jest i tato převahou zbudována na archivním materiálu zhořeleckém doplněném velmi dobře literaturou.

J. Kapras.

Hauptmann Ludmil, Politische Umwälzungen unter den Slowenen vom Ende des sechsten Jahrhunderts bis zur Mitte des neunten. Mitteilungen des Instituts für oesterreichische Geschichtsforschung XXXVI. (1915) str. 229—287.

Článek Hauptmannův dotýká se různých otázek nejstarších dějin Slovinců a snaží se je řešiti částečně jinak, nežli dálo se dosud. Začíná kapitolou o panství avarském, v němž pro nás zajímavou jest stať o Dudlebech slovinských, které vysvětluje autor jako zbytky většího kmene dudlebského na Bugu svého času usazeného, a Avary sem přivedeného mezi kmeny jihoslovanské. Tím snaží se také vysvětliti zvláštnosti západoslovanské mezi Slovinci zjištěné, které Niederle vysvětluje pravděpodobně zasažením české kolonisace až přes Dunaj. V otázce doudlebské kryjí se vývody Hauptmannovy v některých směrech s výkladem Branišovým (Osídlení Doudlebska 1911), ač autor práce samé nezná.

Druhá stať věnována jest Sámovi. Proti novějším vývodům Golla, Němečka a Peiskra snaží se autor opříti starší tvrzení, že Sámova říše vztahovala se i na Korutance. Že vývody Němečkovy usilující velikou Sámovu říši zmenšiti na něco zcela nepatrného (srov. můj odmítavý v té otázce referát Němečkovy práce v Čas. Mat. Mor. 1907, str. 365—6) neodpovídají poměrům skutečným ukázal již Novotný svým vylíčením Sámovy doby a říše ve svých Českých dějinách. — Sámova říše jeví se tu jako organisace větší, jejíž středem jsou Čechy, a která sáhá i za hranice této země, jejíž rozsah však jest neurčitý. Také Novotný však s Gollem soudí, že na Korutance se nevztahovala. K tomu si musíme ještě dodati, že to nebyla říše zbudovaná na moderních a pevných zásadách, nýbrž že to byl útvar velmi volně spoutaný v patriarchální formě osobou svého vládce, jak se nejlépe ukázalo rozkladem při smrti jejího tvůrce. Hauptmann snaží se proti Gollovi dokázati opíraje se hlavně o svůj výklad poměru mezi Conversio a Fredegarem, že i Korutanci pod Walluchem patřili třebas volně k říši Sámově.

Ve třetí kapitole vykládá Hauptmann počátky politického života u Korutanců a odvozuje je od slabé vrstvy chorvatské. V novém státě nebylo totiž rovnosti, nýbrž jen jedna vrstva „Edlinger", domohli se svo-

body a práv vrstvy vládnoucí. — Že touto vládnoucí vrstvou byli Chorvaté odvozuje Hauptmann z dvojího. Předně známý obyčej dosazování knížete korutanského odpovídá obyčejům chorvatským a německý výraz Edling je překlad chorvatského „plemeniti ljudi".

Pod titulem založení panství bavorsko-franského vymezuje vlastně autor, jak se Slovinci ze jha avarského dostali na třikráte, nejprve v Korutanech za doby Sámovy, potom pomocí bavorskou, které se Borut korutanský podal, ve Štýrsku severně od Drávy kolem 750 a konečně v Dolním Štýrsku a Krajině Erichem Furlanským 795. Od té doby byli Slovinci spojeni sice pod panstvím franským avšak vládou rozděleni. V době Karlovců (kap. V.) bylo uspořádání to, že korutanský stát byl spojován s horní Panonii, kdežto slovinskou dolní Panonii severně od Drávy, dále Krajinu a slovinské části západního Chorvatska měl pod svou moci bezprostředně markrabí Balderich Furlanský, neboť odtud byly dobyty.

K novému uspořádání došlo za Ludvíka Pobožného (kap. VI.), který velikou marku furlanskou rozbil ve čtyři menší obvody, z nichž dva, Istrii a Furlansko v užším smyslu, ponechal u Italie, druhé dva však Dolní Panonii a marku na Sávě obývanou Krajinci spojil s Korutany.

Třebas s mnohými věcmi v studii Hauptmannově nebude lze souhlasiti, jsou tu mnohé zase, které zasluhují plné pozornosti.

J. Kapras.

Kutrzeba Stanisław, Przeciwieństwa i źródła polskiej i rosyjskiej kultury. Lwów, 1916. Stran 83.

Podobně jako nová práce Balzerova, o níž referujeme na str. 271 a násl. tohoto časopisu, má i tato studie Kutrzebova ráz historiosofický. Obě jsou stejně hluboké. Rozdíl mezi nimi spočívá však v tom, že úvahy Balzerovy nevybočují z oboru práva, kdežto Kutrzeba obrací pozornost k rozličným stránkám polské kultury, ovšem ne v její výlučnosti, nýbrž srovnává ji s kulturou ruskou. Studie jeho rázem svým silně připomíná R. Dmowského Myśli nowoczesnego Polaka (Lvov, 1907), ač se nepouští do politiky a nechce ani řešiti otázky politické, což právě jest účelem knihy Dmowského, nýbrž vykládá, jaké jsou protivy a zřídla polské a ruské kultury, a proč sblížení a vyrovnání mezi Poláky a Rusy je tak obtížné. Autor drží se, jak již řečeno, přesně jen rámce historického, ale úvahy jeho nebudou bez interesu ani pro politika, poněvadž mu ukazují, že rozdíly mezi oběma kulturami, polskou a ruskou, jsou hluboko zakořeněny v myslích a srdcích obou národů, takže cesta ke smíru může býti jen zdlouhavá, a že je k ní třeba veliké opatrnosti a delikátnosti osob politicky rozhodujících.

Studie Kutrzebova dělí se na 7 kapitol. V prvé spisovatel vykládá o antagonismu mezi někdejším státem polským a ruským. Protivy mezi Poláky a Rusy nebyly kdysi tytéž jako dnes. Do konce 18. stol., do pádu Polska, měl antagonism polsko-ruský ráz antagonismu státního. Počátky jeho sáhají ještě do středověku. Skoro současně vznikla ve 13. stol. na rozsáhlých prostorách vých. Evropy dvě střediska silnějších státních orga-